Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
L serija

2025/441

2025 3 10

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO REGLAMENTAS (ES) 2025/441

2025 m. kovo 6 d.

kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1308/2013 numatoma skubi finansinė parama nuo pavojingų meteorologinių reiškinių ir gaivalinių nelaimių nukentėjusiems žemės ūkio sektoriams Ispanijoje, Kroatijoje, Kipre, Latvijoje ir Vengrijoje

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007 ([1]), ir ypač į jo 221 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

(1) 2024 m. spalio mėn. pabaigoje ir lapkričio mėn. pradžioje Ispanija nukentėjo nuo neregėto masto nepalankių meteorologinių reiškinių. Keli iš eilės izoliuotos depresijos epizodai sukėlė itin smarkias liūtis ir pražūtingus potvynius, kurie labai paveikė vaisių ir daržovių, vyno, alyvuogių ir gyvulininkystės sektoriuose vykdomą gamybos veiklą. Dar iki šių itin nepalankių meteorologinių reiškinių kai kuriuose regionuose nuo sezono pradžios trūko lietaus, o 2024 m. birželio, liepos ir rugpjūčio mėn. tuose regionuose tvyrojusi didžiulė kaitra sukėlė sausrą ir stipriai paveikė tam tikrų kultūrinių augalų, visų pirma riešutų, produkciją;

(2) 2024 m. vasarą Kroatija susidūrė su neregėto masto pavojingais meteorologiniais reiškiniais. 2024 m. pradžioje Kroatijoje orai buvo šiltesni, tuomet temperatūra nukrito iki žemesnės nei daugelį metų registruotos vidutinės temperatūros, o tai paveikė pažengusį kultūrinių augalų augimą. Vėliau prasidėjo ypač aukštos temperatūros laikotarpis, o 2024 m. liepos mėn. išskirtinio karščio bangos padarė didelį poveikį tam tikrų vaisių ir daržovių bei vyninių vynuogių ir tam tikrų lauko kultūrinių augalų, visų pirma kukurūzų, saulėgrąžų, sojų ir cukrinių runkelių, produkcijai;

(3) 2023 m. gruodžio mėn., 2024 m. sausio mėn. ir 2024 m. vasario mėn. Kipre smarkiai trūko lietaus, o temperatūros buvo rekordiškai aukštos, todėl kilo sausra. 2024 m. pavasarį ir vasarą kritulių trūkumas išsilaikė, prasidėjo sausra ir trūko vandens: tai turėjo poveikį grūdų ir alyvuogių sektoriams, taip pat tam tikrų vaisių ir daržovių produkcijai, ypač – migdolų ir vyninių vynuogių;

(4) 2024 m. liepos mėn. ir rugpjūčio mėn. pradžioje kai kurios Latvijos dalys nukentėjo nuo neregėto masto pavojingų meteorologinių reiškinių, t. y. itin intensyvaus lietaus. Dar iki prasidedant šiems klimato reiškiniams 2023 m. gruodžio mėn. ir 2024 m. sausio mėn. orai rekordiškai atvėso, prasidėjo šalnos ir šalčiai, nuo 2024 m. kovo mėn. orai neįprastai atšilo, o 2024 m. gegužės mėn. vėl užklupo šalnos. Šie dideli temperatūros svyravimai turėjo įtakos kultūrinių augalų, visų pirma javų ir rapsų, taip pat vaisių ir daržovių, įskaitant bulves, auginimui;

(5) 2024 m. vasarą Vengrija nukentėjo nuo neregėto masto pavojingų meteorologinių reiškinių. Neįprastai šilta temperatūra ir nuolatinis kritulių trūkumas bei sausros padarė didelį poveikį kukurūzams ir, mažesniu mastu, saulėgrąžų, sojų ir cukrinių runkelių, vaisių ir daržovių, įskaitant bulves, sektoriui, taip pat vyno sektoriui;

(6) nors yra požymių, kad panašūs pavojingi meteorologiniai reiškiniai ir gaivalinės nelaimės vyksta visoje Sąjungoje dėl apskritai didėjančios su klimato kaita susijusios rizikos žemės ūkiui, šie reiškiniai Ispanijoje, Kroatijoje, Kipre, Latvijoje ir Vengrijoje buvo išskirtinio intensyvumo ir padarė žalą dideliam plotui ir reikšmingai produkcijos daliai;

([1]) OL L 347, 2013 12 20, p. 671, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj.

(7) dėl šių pavojingų meteorologinių reiškinių ir gaivalinių nelaimių žemės ūkio produktų gamintojams padaryta didelė žala, be to, su tokiais reiškiniais susidūrę Ispanijos, Kroatijos, Kipro, Latvijos ir Vengrijos ūkininkai prarado pajamas, todėl iškilo pavojus žemės ūkio valdų ekonominiam gyvybingumui;

(8) todėl reikėtų priimti išskirtinę priemonę, kuri padėtų spręsti konkrečias po tų pavojingų meteorologinių reiškinių ir gaivalinių nelaimių Ispanijoje, Kroatijoje, Kipre, Latvijoje ir Vengrijoje iškilusias problemas;

(9) dėl pavojingų meteorologinių reiškinių ir gaivalinių nelaimių žemės ūkio produktų gamintojų patirta didelė žala ir ekonominiai nuostoliai yra konkreti problema pagal Reglamento (ES) Nr. 1308/2013 221 straipsnį ir jos negalima lengvai išspręsti priemonėmis, kurių imamasi pagal to reglamento 219 arba 220 straipsnį. Padėtis nėra konkrečiai susijusi su nustatytu unikaliu rinkos sutrikimu ar tikslia tokio sutrikimo grėsme. Ji taip pat nesusijusi su priemonėmis, kuriomis būtų kovojama su gyvūnų ligų plitimu ar vartotojų pasitikėjimo praradimu dėl pavojaus visuomenės, gyvūnų ar augalų sveikatai;

(10) Ispanijai, Kroatijai, Kiprui, Latvijai ir Vengrijai skiriamos sumos turėtų būti nustatytos visų pirma atsižvelgiant į atitinkamą tų valstybių narių svorį Sąjungos žemės ūkio sektoriuje, remiantis tiesioginėms išmokoms taikomomis grynosiomis viršutinėmis ribomis, nustatytomis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 ([2]) V priede, taip pat pavojingų meteorologinių reiškinių ir gaivalinių nelaimių poveikiu tose valstybėse narėse;

(11) Ispanija, Kroatija, Kipras, Latvija ir Vengrija turėtų paskirstyti pagalbą veiksmingiausiais kanalais, remdamosi objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais, kuriais atsižvelgiama į atitinkamų ūkininkų patiriamų sunkumų ir faktinės ekonominės žalos mastą. Jos turėtų užtikrinti, kad tie ūkininkai būtų galutiniai pagalbos gavėjai ir būtų vengiama bet kokio rinkos ir konkurencijos iškraipymo;

(12) kadangi Ispanijai, Kroatijai, Kiprui, Latvijai ir Vengrijai skirtos sumos tik iš dalies sumažintų ūkininkų patiriamus ekonominius sunkumus, šioms valstybėms narėms turėtų būti leista suteikti papildomą nacionalinę paramą ūkininkams laikantis šiame reglamente nustatytų sąlygų;

(13) siekiant Ispanijai, Kroatijai, Kiprui, Latvijai ir Vengrijai suteikti lankstumo skirstyti pagalbą atsižvelgiant į atitinkamų ūkininkų aplinkybes, joms turėtų būti leista ją sumuoti su kita parama, finansuojama Europos žemės ūkio garantijų fondo ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, išvengiant kompensacijos permokų ūkininkams;

(14) kad būtų išvengta kompensacijos permokų, Ispanija, Kroatija, Kipras, Latvija ir Vengrija turėtų atsižvelgti į paramą, suteiktą pagal kitas nacionalines ar Sąjungos paramos priemones arba privačias schemas siekiant reaguoti į patirtus ekonominius nuostolius;

(15) atsižvelgiant į tai, kad Sąjungos pagalbos sumos nustatytos eurais, būtina užtikrinti, kad parama būtų skiriama vienodomis sąlygomis ir vienu metu, nustatyti euro kaip nacionalinės valiutos neįsivedusioms valstybėms narėms – šiuo atveju – Vengrijai – skirtos sumos konvertavimo datą. Kadangi šiame reglamente galutinis pagalbos paraiškų pateikimo terminas nenumatytas, taikant Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2022/127 ([3]) 30 straipsnio 3 dalį tikslinga laikyti, kad šiame reglamente nustatytoms sumoms taikomą valiutos kursą lemiantis operacinis įvykis yra šio reglamento įsigaliojimo data;

([2]) 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinų strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinų iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, (OL L 435, 2021 12 6, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj).

([3]) 2021 m. gruodžio 7 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2022/127, kuriuo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2116 papildomas mokėjimo agentūrų ir kitų įstaigų, finansų valdymo, sąskaitų patvirtinimo, užstatų ir euro naudojimo taisyklėmis, (OL L 20, 2022 1 31, p. 95, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2022/127/oj).

(16) siekiant užtikrinti šios išskirtinės priemonės veiksmingumą, paramos gavėjai turėtų greitai gauti skubią finansinę paramą. Be to, turėtų būti užtikrinta, kad biudžetas būtų stebimas laiku, o žemės ūkio rezervas būtų nuolat stebimas ir veiksmingai naudojamas, taip kuo labiau padidinant jo prieinamumą ir sustiprinant gebėjimą greitai reaguoti į kylančias krizes. Todėl tikslinga nustatyti tinkamumo finansuoti datą, iki kurios valstybės narės turi išmokėti šią paramą paramos gavėjams. Visi po šios datos atlikti mokėjimai turėtų būti laikomi neatitinkančiais Sąjungos finansavimo reikalavimų;

(17) todėl Sąjunga turėtų finansuoti Ispanijos, Kroatijos, Kipro, Latvijos ir Vengrijos patirtas išlaidas pagal šią išskirtinę priemonę tik tada, jei jos patirtos iki tam tikros leidžiamos datos. Todėl šiai išskirtinei priemonei skirta parama turėtų būti išmokėta iki 2025 m. rugsėjo 30 d.;

(18) kadangi po 2025 m. rugsėjo 30 d. mokėjimai jokiomis aplinkybėmis nebebus laikomi atitinkančiais reikalavimus, Deleguotojo reglamento (ES) 2022/127 5 straipsnio 2 dalis, kurioje numatytas proporcingas mėnesinių išmokų mažinimas pasibaigus terminui, netaikoma;

(19) Ispanija, Kroatija, Kipras, Latvija ir Vengrija turėtų pateikti Komisijai išsamią informaciją apie šio reglamento įgyvendinimą, kad Sąjunga galėtų stebėti šiuo reglamentu nustatytos priemonės veiksmingumą;

(20) siekiant užtikrinti, kad ūkininkai pagalbą gautų kuo greičiau, Ispanijai, Kroatijai, Kiprui, Latvijai ir Vengrijai turėtų būti suteikta galimybė šį reglamentą įgyvendinti nedelsiant. Todėl šis reglamentas turėtų įsigalioti kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*;

(21) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Bendro žemės ūkio rinkų organizavimo komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

1. Ispanijai, Kroatijai, Kiprui, Latvijai ir Vengrijai skiriama iš viso 98 600 000 EUR dydžio Sąjungos pagalba išskirtinei paramai ūkininkams teikti šiame reglamente nustatytomis sąlygomis.

2. Pagal šį reglamentą Sąjungos patirtos išlaidos negali viršyti šios bendros sumos:

a) 68 000 000 EUR Ispanijai;

b) 6 700 000 EUR Kroatijai;

c) 3 500 000 EUR Kiprui;

d) 4 200 000 EUR Latvijai;

e) 16 200 000 EUR Vengrijai.

3. Ispanija, Kroatija, Kipras, Latvija ir Vengrija 2 dalyje nurodytas sumas naudoja priemonėms, kuriomis siekiama kompensuoti labiausiai nukentėjusių ūkininkų ekonominius nuostolius, darančius poveikį jų ūkių gyvybingumui sektoriuose ir produkcijai, kuri nukentėjo nuo pavojingų meteorologinių reiškinių paveiktuose regionuose.

4. 3 dalyje nurodytos priemonės taikomos remiantis objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais, kuriais atsižvelgiama į faktinius nukentėjusių ūkininkų ekonominius nuostolius. Priemonės turi būti tokio pobūdžio, kad mokėjimai neiškraipytų rinkos ar konkurencijos.

5. Ispanija, Kroatija, Kipras, Latvija ir Vengrija užtikrina, kad tais atvejais, kai ūkininkai nėra tiesioginiai Sąjungos pagalbos išmokų gavėjai, jiems atitektų visa Sąjungos pagalbos ekonominė nauda.

6. Ispanijos, Kroatijos, Kipro, Latvijos ir Vengrijos patirtos išlaidos, nurodytos 2 dalyje ir susijusios su išmokomis pagal 3 dalyje nurodytas priemones, atitinka Sąjungos pagalbos skyrimo reikalavimus tik tuo atveju, jei tos išmokos išmokėtos iki 2025 m. rugsėjo 30 d.

7. Taikant Deleguotojo reglamento (ES) 2022/127 30 straipsnio 3 dalį, šio reglamento 1 straipsnio 2 dalyje nustatytoms sumoms taikomą valiutos kursą lemiantis operacinis įvykis yra šio reglamento įsigaliojimo data.

8. Parama pagal šiame reglamente numatytas priemones gali būti sumuojama su kita parama, finansuojama Europos žemės ūkio garantijų fondo ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai lėšomis.

9. Ispanija, Kroatija, Kipras, Latvija ir Vengrija, remdamiesi objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais, gali skirti papildomą nacionalinę paramą priemonėms, kurių imamasi pagal 3 dalį, neviršydamos 200 proc. šio straipsnio 2 dalyje nustatytų atitinkamų sumų, su sąlyga, kad pagal jas atliekami mokėjimai neiškraipys rinkos arba konkurencijos arba dėl jų neatsiras kompensacijos permokos. Ispanija, Kroatija, Kipras, Latvija ir Vengrija papildomą nacionalinę paramą išmoka ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d.

10. Kad būtų išvengta kompensacijos permokų, kai teikiama parama pagal šį reglamentą, Ispanija, Kroatija, Kipras, Latvija ir Vengrija atsižvelgia į paramą, suteiktą pagal kitas nacionalines ar Sąjungos paramos priemones arba privačias schemas siekiant reaguoti į atitinkamus ekonominius nuostolius.

2 straipsnis

1. Ispanija, Kroatija, Kipras, Latvija ir Vengrija nedelsdamos ir ne vėliau kaip 2025 m. gegužės 31 d. dėl priemonių, nurodytų 1 straipsnio 3 dalyje, pateikia Komisijai:

a) ketinamų taikyti priemonių aprašymą;

b) kriterijus, pagal kuriuos nustatomi pagalbos teikimo metodai, pagalbai skiriamos sumos ir jos paskirstymo ūkininkams metodus ir loginį pagrindimą;

c) informaciją apie numatomą priemonių poveikį siekiant kompensuoti ūkininkų ekonominius nuostolius;

d) informaciją apie veiksmus, kurių buvo imtasi siekiant patikrinti, ar numatytas priemonių poveikis pasiektas;

e) informaciją apie veiksmus, kurių imtasi siekiant išvengti konkurencijos iškraipymo ir kompensacijos permokų;

f) Sąjungos išlaidų mokėjimo prognozę, suskirstytą pagal mėnesius iki 2025 m. rugsėjo 30 d.;

g) informaciją apie papildomos nacionalinės paramos, suteiktinos pagal 1 straipsnio 9 dalį, dydį;

h) informaciją apie veiksmus, kurių turi būti imamasi siekiant kontroliuoti, ar ūkininkai atitinka reikalavimus, ir apsaugoti Sąjungos finansinius interesus.

2. Ne vėliau kaip 2026 m. kovo 31 d. Ispanija, Kroatija, Kipras, Latvija ir Vengrija informuoja Komisiją apie bendras pagal kiekvieną priemonę išmokėtas sumas (jei taikytina, suskirstytas pagal Sąjungos suteiktą pagalbą ir papildomą nacionalinę pagalbą), gavėjų skaičių ir tipą ir priemonės veiksmingumo vertinimą.

3 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2025 m. kovo 6 d.

Komisijos vardu
Pirmininkė
Ursula VON DER LEYEN